

پاچَ غُرماج

وارش فومنی

سرشناسنامه: فومنی، وارش، ۱۳۲۲ -
 عنوان و پدیدآور: باج غرماچ / وارش فومنی
 مشخصات نشر: رشته فرهنگ‌ایلیا، ۱۳۹۳.
 مشخصات ظاهری: ۱۴۸ ص.
 شابک: ۸ - ۳۸۸ - ۱۹۰ - ۹۶۴ - ۹۷۸
 یادداشت: عنوان مکرر: مجموعه داستان طنز گیلکی
 عنوان دیگر: مجموعه داستان طنز گیلکی
 موضوع: داستان‌های کوتاه گیلکی -- قرن ۱۴
 موضوع: داستان‌های کوتاه فارسی -- قرن ۱۴
 رده‌بندی کنگره: ۹۱۳۹۳ / ف ۹۴۵ / ک ۳۲۶۸ / PIR
 رده‌بندی دیویی: ۳۳ / ۹ / ۸
 شماره کتابخانه ملی: ۳۶۰۵۷۳۷

فهرست ایلیا

• باج غرماچ	• وارش فومنی
• چاپ نخست: ۱۳۹۴	• شمارگان: ۵۰۰ نسخه
• صفحه‌آرایی: وحید باقری	• شماره نشر: ۵۱۶
• همه‌ی حقوق این کتاب محفوظ است.	
• شابک: ۸ - ۳۸۸ - ۱۹۰ - ۹۶۴ - ۹۷۸	
• نشر فرهنگ‌ایلیا: رشته خ آزادگان، جنب دبیرستان بهشتی، خ صفایی، خ حاتم، شماره ۳۹	
• تلفن: ۳۳۴۴۷۳۲ ۳۳۴۴۷۳۲ - ۰۱۳	• دورنگار: ۳۳۲۱۸۲۸ - ۰۱۳

فهرست مطالب

۷	طنز؛ نقدِ خردمندانه.....
۱۲	پاچه غُرماچی تحقیقان!!.....
۱۳	تحقیقات پاچِ غُرماچی!!.....
۲۲	گیلان زاده.....
۲۳	گیلان زاده.....
۳۲	طاهر گوراب.....
۳۳	طاهر گوراب.....
۴۶	مرسی کولا.....
۴۷	کلاه مسی.....
۶۴	غازِ چاله.....
۶۵	چاله‌ی غاز.....
۷۴	مَکَز.....
۷۵	مَگَس.....
۸۶	تانزانیا رئیس جمهور.....
۸۷	رئیس جمهور تانزانیا.....
۱۰۲	بهار خانم.....
۱۰۳	بهارخانم.....
۱۱۶	آشتی کونان.....
۱۱۷	آشتی کنان.....
۱۲۴	کَرچی.....
۱۲۵	کارگر زن که در شالیزار کار می‌کند.....

طنز؛ نقد خردمندانه

«طنز» بخشی از ادبیات فارسی ما را تشکیل می‌دهد.

این هنر کلامی که بیش از هزار سال در ایران زمین سابقه دارد. از همان آغاز تولدش، مورد توجه اشخاص ستمدیده و مبارز، قرار گرفت و در دوره مشروطیت توانست در بین مردم جوای حقیقت، نفوذ کند و تأثیر بگذارد.

به طوری که ناقدان خردمند بعد از شناخت طنز، برای شناساندن بیشتر آن به جامعه‌ی انسانی، به قلمفرسایی پرداختند و موفق شدند تا با چاپ مقاله‌ها و نوشته‌ها در نشریات و مطبوعات کشور، ذهن و افکار مردم را نسبت به تأثیر طنز در جامعه، بیدار سازند.

امروزه طنز (بعد از گذار از صافی‌های نقد و بررسی) معلوم شد تنها شرح وقایع برای خندیدن، خندانیدن، مزاح و شوخی نیست؛ بلکه طنز اهدافی اصلاح‌گرا دارد که با آن می‌توان جامعه‌ای سالم ساخت تا مردمانش در سایه‌سار سلامت آن بتوانند راحت زندگی کنند و آسوده نفس بکشند.

جوناتان سویفت (۱۶۶۷ - ۱۷۴۵) نویسنده و خالق اثر جاودانه «سفرهای گالیور» بهترین تعریف طنز را برای مردم جهان از زادگاهش انگلستان، ارائه داده و گفته است: «طنز آینه‌ای است که بینندگان آن عموماً چهره‌ی کسی جز خودشان را در آن کشف می‌کنند و همین علتِ عمده‌ی استقبالی است که نسبت به طنز در دنیا وجود دارد و باز به همین خاطر است که کمتر کسی از آن می‌رنجد.»

«طنز» بعد از سال‌های دراز، توانست خود را از قید آمیختگی و ائتلاف با هزل و هجو، مطایبه، جوک، فکاهی و شوخی، رها سازد و برای خویش راهی جدا و با هدف در پیش بگیرد.

قصد فکاهی تنها خنداندن مخاطب (مخاطبین) است. اما قصد «طنز» به فکر فرو بردن مخاطب (مخاطبین) می‌باشد.

کمدی‌نویس و فکاهی‌نویس فقط یک هدف دارد و آن هم خنداندن مخاطب است و بس!

اما طنز‌نویس و طنزپرداز کاری هدفمند برای پاکسازی جوامع از پلیدی و پلشتی دارد. اگر چه به ظاهر می‌خنداند اما به شکلی اغراق‌آمیز موضوع مورد نقد را بزرگ جلوه می‌دهد تا کم‌اهمیتی آن‌ها را از بین ببرد و مرکز توجه و اصلاح قرار دهد. زیرا تا انسان به زشتی اعمال خود پی نبرد اصلاح نمی‌شود.

«طنز» تنبیهی اجتماعی است که عزلت و غفلت را مجازات می‌کند و

هدف آن اصلاح و تزکیه است نه دَم و مردم‌آزاری!

«طنز» به ظاهر ناراحت می‌کند اما ممنون و متشکر می‌سازد و کسانی را که مورد انتقاد قرار می‌دهد به اندیشه و تفکر وامی‌دارد. در اینجا معروف‌ترین آثار طنزآمیز را که به فارسی نوشته و چاپ شده است را نام می‌بریم:

«چرند و پرند» علی‌اکبر دهخدا (دخو) - برخی از اشعار ایرج میرزا و نسیم شمال - «یکی بود یکی نبود» محمدعلی جمال‌زاده - «دایی جان ناپلئون» ایرج پزشک‌زاد (الف.پ. آشنا)

اما در گیلان، طنز به نثر و نظم گیلکی هم داریم! در این استان سرسبز و خرم این نوع آثار ادبی نوشته می‌شود ولی کمتر چاپ می‌شود! طنز گیلکی رواج چندانی ندارد! زیرا نویسندگان و شاعران گیلانی (که اغلب دو زبانه هستند) و به فارسی و گیلکی (هر دو زبان) مطلب می‌نویسند، خیلی کم به طنز گیلکی روی می‌آورند و بیشتر کارهایشان را (اگر بنویسند) به زبان فارسی می‌نویسند. اما در گذشته نه چندان دور آثاری به طنز گیلکی در مجموعه‌های چاپ شده چند شاعر و نویسنده طنزپرداز مشاهده شده است: از جمله شاعران و نویسندگان گیلانی در دوره پهلوی دوم، می‌توان محمدعلی راد بازقلعه‌ای (افراشته) و میرزا حسین خان کسمایی هم‌رمز میرزا کوچک‌هان جنگلی را نام برد.

چاپ کتاب «پاچ غرماچ» نوشته نویسنده و شاعر گیلانی: محمدعلی اخوات «وارش فومنی» از سوی انتشارات ایلیا می تواند مزده بخش توجه بیشتر به طنز گیلکی و رواج دوباره آن در بین دوستداران این نوع آثار باشد.

تیمور گرگین

خمام - گیلان

۹۳/۶/۲۲